

JEN GELEIDE

De sociologie in Nederland vertoont sinds 1945 een verheugende groei. Reeds vóór 1940 had zij zich, dank zij energieke voortrekkers, losgewerkt uit andere wetenschappen en uit ethische beschouwingswijzen en ontwikkeld tot een zelfstandige wetenschap. Met het veldonderzoek op de diverse terreinen der sociale realiteit, met name met het regionaal onderzoek, was een fors begin gemaakt; op theoretisch gebied was een eerste aanloop zichtbaar.

Toch bleef critiek de sociologen en sociografen niet bespaard. Enerzijds achtte men, vooral van economische zijde, de begripsvorming en methodiek gebrekkig, anderzijds trof in het bijzonder de sociografie het verwijt vaak weinig méér te geven dan een inventarisatie van feiten zonder doelgerichte selectie en deskundige verwerking. Tevens echter lag in deze verwijten een element van teleurstelling, omdat velen beseften hoe noodzakelijk een gedegen en nauwkeurige kennis van de samenlevingsverschijnselen is.

Na 1945 constateren wij één toenemende wetenschappelijke behandeling van de sociale problematiek. Gedeeltelijk hangt dit ongetwijfeld samen met de veel ruimere plaats, die de sociologie in het academisch milieu kreeg, maar evenzeer van invloed was de, voor sociologische beschouwingswijzen blijkbaar gunstige, „conjunctuur“. De tijd van propagering van de belangrijkheid der sociale wetenschappen ligt thans wel achter ons; het voorname werk der komende jaren is uitbouw en verdieping van de sociologie als zodanig.

Juist in deze periode is het zaak het wetenschappelijk karakter van de sociologie te bewaren en te bevorderen. Er is nog steeds behoefte aan een scherp omlijnd en algemeen aanvaard begrippenapparaat, aan exacte en doelmatige technieken van onderzoek en vooral aan een wederzijdse doordringing van theoretisch-sociologisch denken en sociaal onderzoek.

Er is echter méér. Vrijwel geen andere wetenschap dringt zo diep op andere terreinen door als de wetenschap der samenleving. De economie analyseert zeer bepaalde menselijke gedragingen, die sterk sociaal bepaald zijn; het recht reguleert de samenleving, maar vooral de ontdekking van het „auto-noom maatschappelijk recht“ heeft de ogen geopend voor het rechtsfeit, dat zijn bron vindt in de verschillende modaliteiten der samenleving. De psychologen kennen de diepe invloed van het samen-leven reeds lang en hebben hun sociale psychologie, welke een ruime plaats in onze Gids zal vinden, omdat sociologie en psychologie elkaar niet kunnen missen. Het

sociaal werk is reeds lang uit op diepere wetenschappelijke bezinning. De Scholen voor Maatschappelijk Werk hebben de sociologie op hun leer-program staan; de afgestudeerden zullen dit vak „bij” moeten houden om vruchtbaar te kunnen werken. Voor de politiek in ruime zin is de samenleving een „gegeven” en zijn de technieken van beïnvloeding van sociologische en psychologische aard. De sociologie kan door een wetenschappelijk gefundeerde politiek niet gemist worden.

Aan al deze behoeften kan de Sociologische Gids uiteraard slechts op zeer bescheiden wijze tegemoet komen. Hij wil dit doen:

1. door het opnemen van korte artikelen. Deze kunnen zowel verworven inzichten bevatten als alleen waardevolle probleemstellingen. De Redactie streeft er naar deze artikelen ook voor de niet-vakman belangwekkend te doen zijn. Zij wil in het bijzonder de jongeren de gelegenheid bieden hun wetenschappelijke inzichten te publiceren;
2. door het verschaffen van informatie, zowel van actuele als van fundamentele aard. Regelmatig zal men in het blad worden voorgelicht over de stand der sociologie in het buitenland en over belangwekkende boeken en artikelen in het binnenland, zodat men in het vak „bij” blijft. Ook mededelingen, die van belang zijn voor vakgenoten, zullen regelmatig worden opgenomen.
3. door het uitoefenen van een zakelijke critiek. Een dergelijke critiek is geen doel op zich zelf, doch veeleer een middel, dat evenzeer noodzakelijk is als voorlichting en probleemstelling teneinde onze wetenschap niet te laten verstarren. Weliswaar brengt in een klein land als het onze, waar men op ieders schrijftafel kan kijken, het geven van critiek bezwaren met zich, doch dit mag een blad als de Sociologische Gids er niet van weerhouden het middel der critiek in het belang van het vak te hanteren.

De Sociologische Gids is wereldbeschouwend noch methodisch-wetenschappelijk eenzijdig gebonden. Hij toetst slechts aan deze maatstaven: objectief binnen de grenzen van het mogelijke, wezenlijk belangrijk voor de sociale wetenschappen, verhelderend ten aanzien van de sociale realiteit.

Het blad draagt in menig opzicht een voorlopig karakter: redactie en medewerkers, opzet en omvang zijn niet definitief, maar moeten worden beschouwd als een poging om de mogelijkheden in deze te peilen.

Dat de Sociologische Gids in de korte tijd van voorbereiding medewerkers en belangstellenden vond in alle delen van het land, zowel in als buiten de enge kring der vaksociologen, is een hoopvol teken voor de toekomst.